

Sygn. akt I UK 443/17

POSTANOWIENIE

Dnia 6 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania G. P.
przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
Oddziałowi Regionalnemu w P. Placówce Terenowej w O.
o emeryturę rolniczą,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 6 listopada 2018 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 6 lutego 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. przyznaje adwokat P. K. od Skarbu Państwa – Sąd Apelacyjny w [...] tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu w postępowaniu kasacyjnym 240 zł (dwieście czterdzieści) podwyższone o stawkę podatku od towarów i usług.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 6 lutego 2017 r. oddalił apelację G. P. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziałowi Regionalnemu w P. Placówce Terenowej w O. o emeryturę rolniczą.

Decyzją z dnia 3 lutego 2014 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił G. P. prawa od emerytury rolniczej argumentując, że

nie spełnia on wszystkich ustawowych przesłanek nabycia prawa do tego świadczenia. W szczególności organ rentowy podnosił, że wnioskodawca nie udowodnił 30 lat podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu i nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Przywołując treść przepisu art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników Sąd pierwszej instancji wskazał, iż na jego podstawie G. P. dochodzi prawa do emerytury. Podniósł, że prowadzenie działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 1 ustawy oznacza prowadzenie na własny rachunek przez posiadacza gospodarstwa rolnego działalności zawodowej, związanej z tym gospodarstwem, stałej i osobistej oraz mającej charakter wykonywania pracy lub innych zwykłych czynności wiążących się z jego prowadzeniem. Uznał, iż G. P. skutecznie obalił ciążące na nim domniemanie, że skoro jest właścicielem gruntów rolniczych, to nadal prowadzi na nich działalność rolniczą. Jednocześnie przyjął, że nie jest to wystarczające dla uskutecznienia jego wniosku o prawo do dochodzonego świadczenia, albowiem nie udało się mu dowieść przed Sądem, że legitymuje się dalszym, ponad uznany przez organ rentowy, okresem pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, a który podlegałby zaliczeniu na podstawie przepisu art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy jako okres pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 roku życia, przypadający przed dniem 1 stycznia 1983 r.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji, iż apelujący nie spełnia przesłanki legitymowania się 30-letnim okresem podlegania ubezpieczeniom emerytalno-rentowym. Zaakceptował wyniki przeprowadzonego przez Sąd Okręgowy postępowania dowodowego, z którego wynika, że odwołujący nie zdołał wykazać, aby we wskazanym okresie wykonywał pracę w gospodarstwie rolnym rodziców. Zdaniem Sądu Apelacyjnego organ rentowy niesłusznie jako okres podlegający zaliczeniu do stażu ubezpieczeniowego wskazał w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji okres 175 miesięcy uwzględnionych przez niemiecką instytucję ubezpieczeniową, kierując się regulacją zawartą w art. 20 ust. 1 pkt 3 ustawy. W myśl art. 20 ust. 3 ustawy, jej art. 20 ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. W rozpoznawanej sprawie bezsporne jest, że G. P. jako osoba urodzona 10 sierpnia 1950 r. należy do grupy ubezpieczonych objętych

regulacją zawartą w art. 20 ust. 3 ustawy. W konsekwencji powyższego za wykazane w zakresie stażu ubezpieczeniowego Sąd Apelacyjny uznał okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 10.08.1966 r. do 12.09.1969 r. i od 01.03.1971 r. do 17.12.1975 r. oraz okres podlegania ubezpieczeniu rolników od 01.10.1982 r. do 31.12.1989 r. co łącznie dało okres 15 lat, 1 miesiąca i 20 dni. W tej sytuacji za bezprzedmiotowe uznał dowodzenie wykonywania przez ubezpieczonego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresach od 13.09.1969 r. do 28.02.1971 r. i od 18.12.1975 r. do 30.09.1982 r., bowiem okres ten wynoszący łącznie 8 lat 2 miesiące i 27 dni nie mógł wpłynąć na wykazanie przez odwołującego posiadania 30-letniego okresu podlegania ubezpieczeniom.

Skargę kasacyjną oparto na naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy: art. 476 § 2 k.p.c. w zw. z art. 477⁹ k.p.c. w zw. z art. 385 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. w zw. z art. 328 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c., art. 385 k.p.c.

Zdaniem skarżącego skarga kasacyjna zasługuje na przyjęcie do rozpoznania, ponieważ jest uzasadniona w sposób oczywisty. Wskazał, iż Sąd drugiej instancji dopuścił się naruszenia istotnych przepisów postępowania determinujących przedmiot sporu przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych, a to art. 476 § 2 k.p.c. w zw. z art. 477⁹ k.p.c. Jego zdaniem wyjście przez Sąd Apelacyjny poza okoliczności pomiędzy stronami sporne, doprowadziło do oczywistego naruszenia prawa procesowego i wydania rozstrzygnięcia oczywiście wadliwego. W konsekwencji powyższego Sąd Odwoławczy nie dokonał również, wbrew przepisowi art. 378 § 1 k.p.c., rozważenia podniesionych w apelacji zarzutów dotyczących naruszenia przepisów procedury: art. 299 k.p.c. w zw. z art. 473 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zarzut oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jest chybiony. Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). Chodzi zatem o taką sytuację, gdy nie tylko zgłoszony zarzut jest słuszny, ale także stwierdzona nieprawidłowość jest tego rodzaju, że powoduje jaskrawą wadliwość zaskarżonego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, LEX nr 2057365). W rozpoznawanej sprawie okoliczności tego rodzaju nie miały miejsca.

Skarżący słusznie wskazuje, że zakres rozpoznania i orzeczenia (przedmiot sporu) w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyznaczony jest w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego, określonego zakresem odwołania od decyzji organu rentowego do sądu. Nieuzasadnione jest natomiast twierdzenie, że w rozpoznawanej sprawie Sąd Apelacyjny w swoim rozstrzygnięciu wyszedł poza tak rozumiany przedmiot sporu. Skarżący zdaje się nie dostrzegać różnicy pomiędzy przedmiotem decyzji, a dokonaniem oceny, czy zostały spełnione ustawowe przesłanki nabycia prawa do świadczenia będącego przedmiotem decyzji. Dokonując, w oparciu o art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, odmiennej oceny stażu pracy uwzględnionego przez niemiecką instytucję ubezpieczeniową, Sąd Apelacyjny nie wyszedł, wbrew twierdzeniom skarżącego, poza sporną między stronami okoliczność, jaką była długość stażu ubezpieczeniowego.

Sąd ubezpieczeń społecznych, choć nie ustala prawa do świadczeń *ab initio*, gdyż jego rozstrzygnięcie odnosi się do zaskarżonej decyzji, to jednak samodzielnie oraz we własnym zakresie rozstrzyga wszystkie kwestie związane z prawem lub wysokością świadczenia objętego decyzją. W sprawie, w której wniesiono odwołanie od decyzji w przedmiocie odmowy prawa do emerytury przedmiotem sporu wyznaczającym zakres rozpoznania i orzeczenie sądu ubezpieczeń społecznych są wszystkie okoliczności wzięte pod rozwagę przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2013 r., I UK 555/12, LEX nr 1383249).

Z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2015 r., II CSK 265/15, LEX nr 2148629). Nadto jeżeli sąd apelacyjny po rozpoznaniu sprawy akceptuje w całości lub w określonym zakresie ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, może ograniczyć się do stwierdzenia, że przyjmuje je jako własne, w wyniku czego stają się one także ustaleniami sądu odwoławczego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 września 2016 r., IV CSK 702/15, LEX nr 2109483).

W rozpoznawanej sprawie wskazany w apelacji zarzut naruszenia przepisów postępowania: art. 473 § 1 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. został przez skarżącego zgłoszony jako mający wpływ na wynik sprawy z uwagi na przyczynienie się do ustalenia, czy skarżący pracował w gospodarstwie rolnym rodziców w spornym okresie. Sąd Apelacyjny za wykazane w zakresie stażu ubezpieczeniowego uznał okresy w łącznym wymiarze 15 lat 1 miesiąca 20 dni. Jednocześnie za bezprzedmiotowe uznał dowodzenie wykonywania przez ubezpieczonego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w spornym okresie 8 lat 2 miesięcy i 27 dni, bowiem okres ten w żaden sposób nie mógł wpłynąć na wykazanie przez odwołującego posiadania 30-letniego okresu podlegania ubezpieczeniom zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zniesienie w art. 473

k.p.c. ograniczeń dopuszczalności przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron, ustanowionego w art. 246 i 247 k.p.c. oraz w art. 74 § 1, art. 75 § 4 i następnych k.c., nie oznacza, że w postępowaniu z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych zaniechanie jego przeprowadzenia stanowi naruszenie art. 299 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 1998 r., I PKN 94/98, OSNAPiUS 1999 nr 14, poz. 451). Kompetencje sądu wynikające z art. 299 *in fine* k.p.c. nie mają charakteru bezwzględnego obowiązku, lecz aktualizują się jedynie wówczas, gdy sąd uzna, że dotychczasowe rezultaty przeprowadzonego postępowania dowodowego nie prowadzą do wyjaśnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2012 r., II PK 197/11, LEX nr 1216857).

Nie znajdując podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji. O kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu rozstrzygnięto na podstawie § 15 ust. 2 w związku z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. poz. 1801).